

Kaliber

2017/02. (30.)

NYÁR
KÜLÖNSZÁM

ZB37 golyószóró

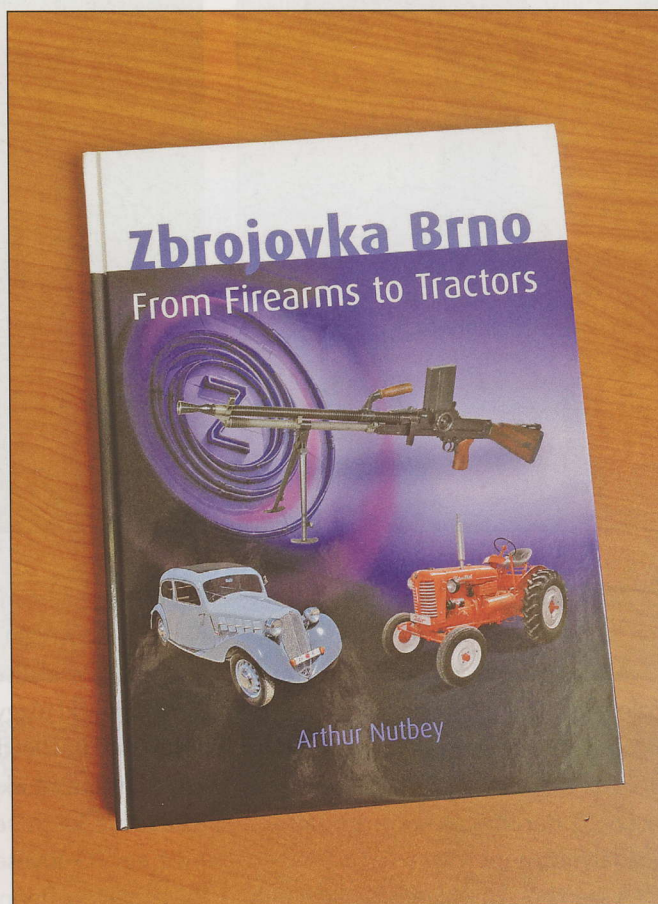
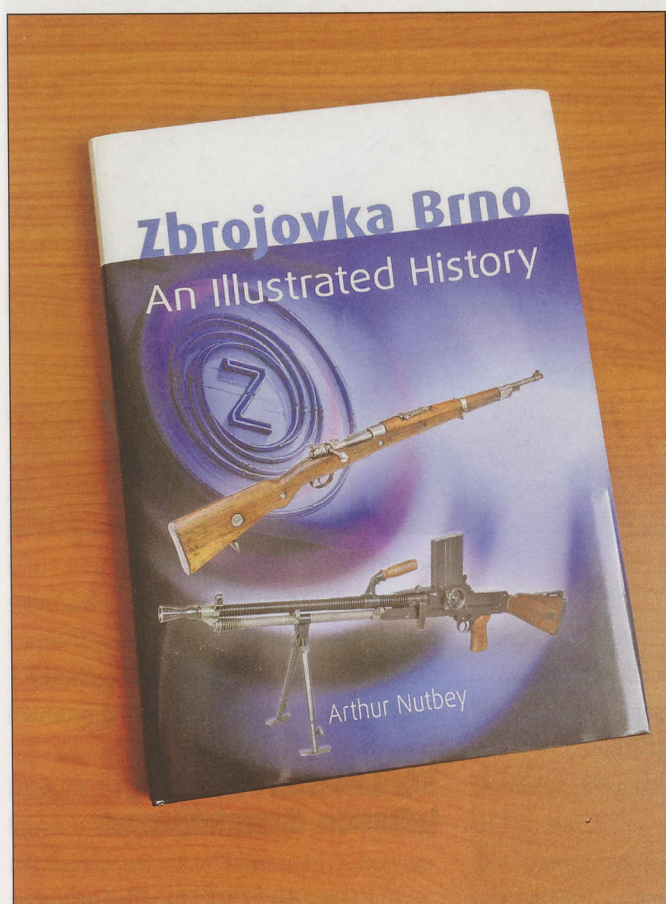
A BREN ŐSE

Ár: 690 Ft

A brno-i Zbrojovka

A ZB37 golyószóról szóló cikkünk történeti részéhez kiváló forrásom volt - ez a könyv, melyről kis ajánlónk szól. Ennek szerzője pedig egy holland úriember, aki nem fegyverben utazik, hanem mezőgazdasági gépekben, egy vérbeli "traktorbuzi"! És éppen a Zetor traktorokról írt könyvének egyfajta mellékterméke ez a mű, hiszen az a traktorgyár bizony ugyanaz, mint a fegyvergyár.

Maga a könyv kifejezetten elegáns, nagyalakú, keménykötésű, papírborítós. Ez utóbbin kívül csak fegyverek vannak, de ha levesszük, akkor a golyószóró alatt személyautó és traktor is feltűnik. Amúgy szinte már tudományos kiadványhoz hasonlóan minden adat, táblázat forrása meg van jelölve, és még névmutató is segíti az eligazodást a „Zbrojovka Brno – egy illusztrált történet”-ben.

A kezdetek

A mű teljesen logikusan történelmi ívre helyezi rá a Zbrojovka Brno (ZB) történetét, kezdve a csehszlovák állam megalakulásától, amikor a Zabrdovicka Werke osztrák–magyar állami hadianyaggyárból csehszlovák üzem lesz. Első termékük egyébként az M21 kézigránát lett, és az első

időkben csak javították az új hadsereg szedett-vedett fegyverzetét.

Mint azt a ZB37 cikkünkben is megírtuk, a gyár felvirágzását a Mauser 98 puskák (Vzor 22 és 24) gyártása hozta el. Ekkortájt még a Vz. 22 pisztoly (szintén eredetileg Mauser-szabadalom) gyártása is náluk van, de annak utódmodellje már a Strakonice-ben működő Ceska Zbrojovkához kerül. A könyv részlete-

sen tárgyalja mely évben hány tízezer puska készült, és azt, mely államokba exportálták.

Mint ipartörténeti mű, foglalkozik azzal is, hogy az 1920-as években még újdonságnak tekinthető módon hogyan vezetik be amerikai módra az alkatrészek teljes csereszabotosság melletti gyártását. Természetesen nemcsak a gyártott fegyverek jelennek meg, hanem a gyár korabeli külső és belső fotói is árulkodnak, hogyan bővült a termelés.

A legnagyobb sikerek

Azonban az ismétlőpuska akkori-ban már a múltat jelentette, a modern Holek-féle golyószóró, a ZB26 és annak reinkarnációi, mint a BREN, külön fejezetet kaptak, de a cég nehéz- és fedélzeti géppuskái is bemutatásra kerülnek.

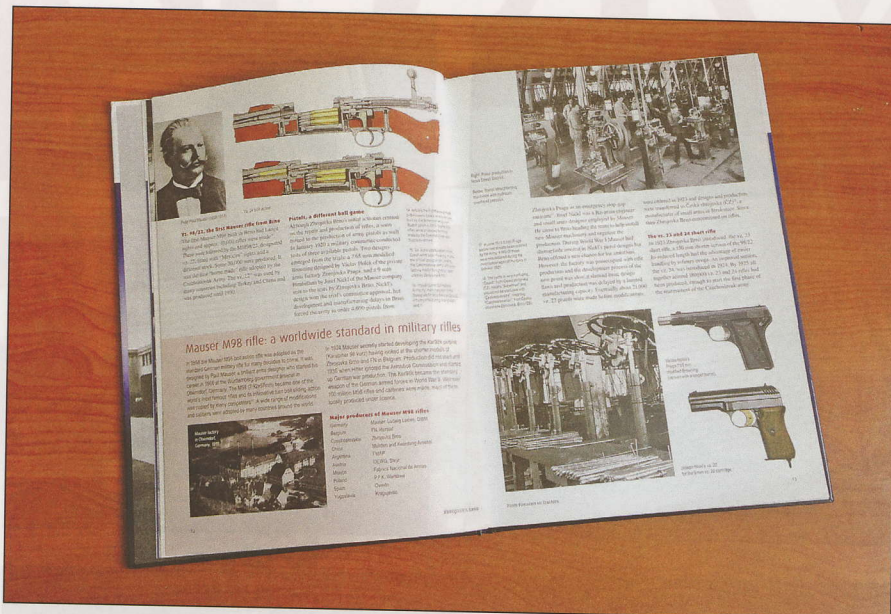
Másik fontos fejezet a fegyverexport témaköréhez kapcsolódik, itt fedezhetjük fel, hogy a kisantant keretében Románia az egyik legfontosabb felvevőpiaca volt a Zbrojovka Brnónak.

Azt viszont vélhetően igen kevesen tudják, hogy a ZB később a Garand M1 rendszeresítéséhez vezető amerikai tenderen is indult Holek egy öntöltő puskájával.

Z-autók, gépek, kerékpárok és traktorok

A cseh autógyártásról nyilvánvalóan a Skoda jut mindenkinek az eszébe, esetleg a Tatra. Nos, a Zbrojovka Brno is belefogott ebbe az iparágba az 1924–1936 közötti években, de csupán 7 ezer alatti lett a termelés, azért egy fejezet jutott ennek is. De, hogy a fegyveres vonalon maradjunk: készítették páncélautót is.

A gazdasági válság utáni években diverzifikálódtak: repülőgépmotorok, kerékpárok és írógépek is lekerültek a gépsorokról. De ezek aránya nem haladta meg az értékesítések 10%-át így sem. A könyv korrekten és a helyén kezelve foglalkozik mindezekkel, de a fő hangsúly végig a fegyvereken marad.

ZKK600 a mai napig fogalom nálunk egy bizonyos idősebb korosztály vadászai körében. De ők bizonyára nem tudják, hogy a típusjelzésben szereplő egyik K betű bizony a CZ75 pisztolyt is tervező Koucky testvérekre utal.

De a könyvből kiderül, hogy az 1980-as években még asztali számítógépet is gyártottak Brnóban.

A rendszerváltás utáni csőd és feltámadás

Csakúgy, mint sok más ipari üzem a régióinkban, a ZB is széthullott, privatizálódott, szétlopódott, amit szerzőnk érthető szomorúsággal talál. De reményt nyújt, hogy az Uhersky Brod-i CZ megvette és feltámasztotta a Zbrojovka Brno márkát, mint vadászfegyver-almárkáját. Igaz, ahol egykor a csúcsidőkben 12 ezer munkás készített fegyvert, ott ma alig másfél tucat.

A könyv mindenesetre lenyűgöző részletességgel mutatja be ezt a tipikus kelet-európai történetet, és a könyvárakat tekintve a 25 euró nem is sok érte. Az én példányom ráadásul dedikált is... ■

Adatok
Cím: Zbrojovka Brno – An Illustrated History
Szerző: Arthur Nutbey (www.arthurnutbey.com)
Kiadó: Consus Media (Ridderbuurt 79, 2402 NH Alphen aan den Rijn, Hollandia)
Kiadás éve: 2015
84 színes oldal, keménykötés, angol nyelv
ISBN: 978-94-90024-00-0
Ára: 25 euró

Világháború és utána

Amint tanultuk történelemből, Csehszlovákiát már a második világháború kitörése előtt feldarabolták, és a német megszállók azonnal a hadseregük szolgálatába állították a cseh fegyveripart. A ZB-könyv szépen, tételesen felsorolja mely cseh és német típusok voltak Brnóban gyártásban, köztük találunk 30 mm-es gépágyút és légvédelmi rakétasorozatvetőt is.

Meglepő módon a ZB szinte sérülés nélkül megúsza a világháborús bombázásokat, aztán a szovjet csapatok majdnem leszerelték, végül pedig természetesen államosították. Ezután lett az ország egyetlen traktorgyára (a Skoda más prioritást kapott) a ZB, és

bizony számomra kicsit már túl sok a traktor, de a szerző vonzalmait illetően ez tolerálható.

A háború után – a történelem fintoraként – az eredetileg még a Wehrmachtnak legyártott Kar98k puskák nagy részét Izrael vette meg, így a zsidó állam függetlenségi harcaiban létfontosságúnak bizonyultak. A gyár maga lassan kiszállt a hadifegyvergyártásból, az 1950-es évek végéig készültek náluk géppuskák, állami döntésre a hadifegyverek és a pisztolyok gyártása más cseh üzemekhez, főként a Ceska Zbrojovka Uhersky Brod-i üzeméhez került.

A ZB – főként a dollárban és német márkában fizető nyugati piacra – sörösés és golyós vadászpuskák gyártója lett, a